

Dr.h.c. prof. Ing. Albert Sándor, PhD.
a Selye János Egyetem alapító rektora, a komáromi Felnőttképzési Intézet,
igazgatója; lakhely: Kassa – Pat, e-mail: albert.sandor43@gmail.com

Mi legyen a kis létszámú gimnáziumokkal?

Szlovákiában jelenleg 19 önálló magyar tanítási nyelvű gimnázium működik. Ebből öt egyházi és egy magánintézményként. Ezekben az intézményekben az előző (2013/14-es) tanévben összesen 2 769 diák tanult. A egyes (szlovák és magyar) osztályokkal működő gimnáziumok száma hét. Közöttük nincs sem egyházi, sem magánintézmény. A vegyes gimnáziumok magyar osztályaiban 835 diák tanult magyar nyelven.

Az elmúlt tanévben tehát a huszonhat gimnáziumban 3 604 magyar diák tanult anyanyelvén.

A problémát az jelenti, hogy a magyar tanítási nyelvű gimnáziumok osztályaiban feleannyi diák tanul, mint az országos átlag!

Gimnáziumaink többsége tehát nagyon alacsony létszámmal működik (Szepsi 26 tanuló, Szenc 31 tanuló, Gúta 34 tanuló, Rozsnyó 51 tanuló stb).

Az alacsony tanulói létszámok egyrészt finanszírozási problémákkal járnak, de ami ennél is komolyabb gond, hogy nem teszik lehetővé a színesebb pedagógiai programok kínálatát. Tehát a színvonalra, ill. a minőségre is kihatással vannak.

Véleményünk szerint „*a kevesebb valószínűleg több lenne*”. Ezért át kell gondolnunk a kis létszámú, évfolyamonként csak egy-egy osztállyal működő gimnáziumok további sorsát.

Ha egy iskola létszámának növelése a közeljövőben sem tűnik reálisnak, mert kevés az iskola iránt érdeklődő tanuló, akkor fontoljuk meg két (vagy több) szomszédos iskola összevonását, integrálását.

Természetesen nagy körültekintést igényel a helyszín kiválasztása (elsősorban a bejárás miatt), de ennél is fontosabb, hogy egy ilyen összevont iskolában évfolyamonként 2-3 párhuzamos osztály működhessen. Bővülné

a kínálat, és a tanulók többféle tanulmányi programból választhatnának (ahány osztály, annyi program). Ez növelné a tanulók belső motiváltságát, hiszen zömében olyan tantárgyak közül választhatnának, amelyeket szívesen tanulnak, ill. amelyek segítenék a megálmodott egyetemre (szakmára) való felkészülést és bejutást.

Ismételten hangsúlyozzuk, hogy az iskolák összevonása érdekeket sért (pl. kettő, három helyett csak egy igazgatóra van szükség) és a tantestületben növeli a bizonytalanságot (milyen új tantárgyakat kell felvennem, esetleg milyen tantárgyakat kell átadnom egy másik kollégának), ezért nagy körültekintéssel kell eljárni. Hangsúlyozni szeretnénk azt is, hogy **az összevonás csak az érintett felek közös akaratából, ill. beleegyezésével valósítható meg.**

A kellőképpen nem előkészített integrációs kísérletek eleve kudarcra vannak ítélve, és tiltakozások hullámát válthatják ki. Ez viszont inkább árt, mint használ az ügynek, mert csak elmérgesíti az iskolák közötti kapcsolatot, a város és az iskolák kapcsolatát, de megterheli a pedagógusok közötti kapcsolatrendszerét is.

Az összevonás elsődleges célja a kínálat bővítése, az oktatás hatékonyságának növelése és az átjárhatóság (az egyik irányzatról a másikra) kell, hogy legyen.

Az összevonás után nő a biztonságérzet. Nem kell már minden tanévkezdéskor attól rettegni, vajon lesz-e elég jelentkező, nyithatunk-e osztályt, túléljük-e ezt a tanévet is.

Nem lényegtelenek persze a fenntartó és az oktatási tárca által preferált gazdasági szempontok (megtakarítás) sem.

Hasonló elgondolás alapján két szomszédos vegyes iskola magyar osztályaiból is létrehozható egy önálló, évfolyamonként legalább két párhuzamos osztállyal működő, magyar tanítási nyelvű gimnázium. Az említett szakmai előnyökön kívül ez a megoldás elősegítené a tanulók magyarságtudatának erősítését is.

A nyolcéves gimnáziumok jövőjéről
Az ezredfordulót követően egy érdekes jelenségnek lehettünk tanúi. Megnyíltak a lehetőségek az egyházi és magániskolák előtt, de az állami intézmények hálózata is bővült, miközben a gyereklétszámok csökkentek. Megindult az adáz küzdelem a tanulóért. Ennek egyik mellékhatása volt a nyolcéves gimnáziumok megjelenése a piacon.

Szakmai szempontból ez a kínálat bővítését is jelentheti, de saját bevalásuk szerint az igazgatók egy részét elsősorban a túlélés motiválta. Több községben (egy-egy régióban) konfliktusok is keletkeztek e lépés nyomán, hiszen a nyolcéves gimnáziumok az alapiskolákból merítették. Már az ötödik évfolyamból elvitték a jó tanulókat, és ez a tény negatívan befolyásolta a megmaradt tanulók tanulmányi eredményeit, végső fokon a képzettségi szintjüket is. Arról nem is szólva, hogy a lecsökkent tanulói létszám miatt a kisiskolák fenntarthatósága vált kétségesse.

Az OECD ajánlásaiban a nyolcéves gimnáziumok bizonyos fokú leépítése szerepel. Az oktatásügyi tárca „*Jelentésében*” is hosszantartó problémaként tartják számon azt a tényt, hogy a nyolcéves gimnáziumok elszívják az alapiskolák legjobb tanulóit. **Számolni kell tehát azzal, hogy a közeljövőben (de már ma is) jelentős nyomást fejtenek ki az említett képzések leépítésének irányában.**